

International Journal of **Kannada** Research

www.kannadajournal.com

ISSN: 2454-5813

IJKR 2020; 6(3): 138-140

© 2020 IJKR

www.kannadajournal.com

Received: 05-06-2020

Accepted: 10-07-2020

ಡಾ. ಶಂಕರ ಎಸ್. ಕೋಳಿ

ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಎನ್‌ಸಿಪಿ
ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್, ಸೈನ್ಸ್ ಮತ್ತು
ಡಿಡಿಎಸ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು,
ಮಹಾಲಿಂಗಾಪುರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಮುಧೋಳ ನಾಯಿಯ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ನೋಟ

ಡಾ. ಶಂಕರ ಎಸ್. ಕೋಳಿ

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಮುಂತಾದ ಜೀವಿಗಳಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಪ್ರಾಣಿಯೆಂದರೆ ಮೊದಲು ಮಾನವ ನಂತರ ನಾಯಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವಾಗ ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆದು ಅವನಿಗೆ ಯೋಚಿಸುವ, ಆಲೋಚಿಸುವ, ಮಾತನಾಡುವ ಹಾಗೂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಮನೆ, ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಭೂಮಿ, ಕುಡಿಯಲು ನೀರು, ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಾಯಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಯಿತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ನಾಗರಿಕತೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನ ಪ್ರಸ್ತುತ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದವರೆಗೂ ನಾಯಿಯು ಮಾನವನಿಗೆ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿ ಒಡನಾಟವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಬೇರೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ನಾಯಿಯನ್ನೇ ಸಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಮನುಷ್ಯನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸ್ನೇಹಿತನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಿಶೇಷ ಕೆಲಸಗಳಾದ ಬೇಟೆ, ಕಾವಲು ಹಾಗೂ ಗೂಢಚಾರ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ, ಮನರಂಜನೆ, ಕ್ರೀಡೆ ಹಾಗೂ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾನವನ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತ ದೇಶದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಧೋಳ ತಾಲೂಕಿನ ನಾಯಿ ತಳಿಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸೈನಿಕ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ.

ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸು. 267 ನಾಯಿಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳು ಬಹುತೇಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸೇರಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸು. 15 ನಾಯಿಯ ತಳಿಗಳು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಧೋಳ ತಾಲೂಕಿನ ತಳಿ ನಾಯಿಯು ಒಂದು.

ನಾಯಿಯೆಂದರೆ ನಮಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವುದು ಜರ್ಮನ್ ಷಪರ್ಡ್, ಡಾಬರ್ಮನ್, ಅಲ್ಪೆಷಿಯನ್, ಪೊಮೇರಿಯನ್, ಡಾಷ್ಚಾಂಡ್, ಮಾಲ್ಟೀಸ್, ಪುಗ್, ಟೋಸಾ, ಪೈನಟರ್ ಮುಂತಾದ ವಿದೇಶಿ ಜಾತಿಯವು ಪರಕೀಯರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಮುಕ್ತವಾಗಿರದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕಂಟ್ರಿ ಡಾಗುಗಳನ್ನು ಕಂತ್ರಿ ನಾಯಿಗಳೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ನಾಯಿಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆ:

ಕ್ರಿ.ಪೂ 500ರ ನಂತರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ವಿದೇಶಿಯರು ದಾಳಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಲೋಹೀ, ಸಾಲೂಕಿ ಮತ್ತು ಗ್ರೇಯ್ ಹೌಂಡ್ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಗಾಗಿ, ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ಶತ್ರುಗಳ ಚಲನವಲನಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿ ಕರೆತಂದರು. ಈ ನಾಯಿಗಳು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಭಾರತೀಯರ, ಪರ್ಶಿಯನ್ನರ ಹಾಗೂ ಟರ್ಕಿಗಳ ಮಧ್ಯ ಉಡುಗರೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರಿವಿದಾಗ ಎಲ್ಲಾ ನಾಯಿಗಳ ಮೂಲ ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಏಷ್ಯಾ ಖಂಡವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ಸಾಕು ನಾಯಿಗಳು (ಸ್ಲೋಹೀ, ಗ್ರೇಹೌಂಡ್ ಮತ್ತು ಸಾಲೂಕಿ) ಕ್ರಮೇಣ ಇಲ್ಲಿ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಯಿ ತಳಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದವು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ನಾಯಿಗಳು ತಾವು ನೆಲೆಸಿದ ಸ್ಥಳದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡವು. ಇದೇ ರೀತಿ ಮುಧೋಳ ನಾಯಿ ತಳಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ನಾಯಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಧೋಳ ಪ್ರಾಂತದವರು ಬೇಟೆ ನಾಯಿ ತಳಿಯಾಗಿ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದರು. ಮುಧೋಳದ ಶ್ರೀಮಂತ ರಾಜನಾದ ಮಾಲೋಜಿರಾವ್ ಘೋರ್ಪಡೆ, ಶ್ವಾನಗಳೊಂದಿಗೆ

Corresponding Author:

ಡಾ. ಶಂಕರ ಎಸ್. ಕೋಳಿ

ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಎನ್‌ಸಿಪಿ
ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್, ಸೈನ್ಸ್ ಮತ್ತು
ಡಿಡಿಎಸ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು,
ಮಹಾಲಿಂಗಾಪುರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಬೇಟಿಯಾಡುವುದನ್ನು ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನು ಸ್ಥಳೀಯ ಬೇಟೆ ನಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿದೇಶಿ ಗ್ರೇಯ್ ಹೌಂಡ್ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ವಂಶೋಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಬಳಸಿದ ಹಾಗೂ ಈ ರೀತಿ ಮುಧೋಳ ನಾಯಿ ತಳಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು ಎನ್ನುವ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ.

ಮಾಲೋಜಿರಾವ್ ಘೋರ್ಪಡೆ ರಾಜನು; ರಾಜ ಜಾರ್ಜ್-ವಿಗ್ ಒಂದು ಜೊತೆ ಮುಧೋಳ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಈ ಬೇಟೆ ನಾಯಿ ತಳಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಷರತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಘೋರ್ಪಡೆ ಮನೆತನದವರು ಚಂದನಶಿವಾ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಇನಾಮ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ಕೂಡಾ ಚಂದನಶಿವಾ ಕುಟುಂಬದವರು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಧೋಳ ನಾಯಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ ರಾಜನಾದ ಮಾಲೋಜಿರಾವ್ ಘೋರ್ಪಡೆ ಮತ್ತು ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಶ್ರೀ ನಾನಾ ಸಾಹೇಬ ಚಂದನಶಿವಾ ಅವರ ಪಾತ್ರ ಅಮೋಘವಾಗಿದೆ. ಜಮಖಂಡಿ ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ರಾಜಮನೆತನದ ಇಂದಿನ ಸದಸ್ಯರು ಕೂಡಾ ಮುಧೋಳ ನಾಯಿ ತಳಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

'ಷರ್ಲಾಕ್ ಹೋಮ್ಸ್' ಗ್ರಂಥದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ಅರ್ಥರ್ ಕಾನ್‌ಡಾಯಲ್‌ನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ 'ಹಾಂಡ್ ಆಫ್ ದಿ ಬಾಸ್ಕೆಟ್' ನೆನಪಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರು "ಹಾಂಡ್ ಆಫ್ ಮುಧೋಳ" ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿರುವ ಸಂಭವ ಕಡಿಮೆ. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸರ್ಕಾರದ ಗೆಜೆಟಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಈ ತಳಿಯೇ ಇಂದು ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿರಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಆದರೆ ನಮ್ಮ ನಿರಂತರ ನಿರಭಿಮಾನದಿಂದಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಹೊರತಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಮುಧೋಳದ ನಾಯಿಗಳು.

ಅದರಂತೆ, ಮುಧೋಳ ತಳಿ ನಾಯಿಯು 1969ರಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೆನೆಲ್ ಕ್ಲಬ್‌ನಿಂದ (ಉಓಒಅ) ಅಂಗೀಕೃತಗೊಂಡಿದೆ. 1990 ರಿಂದ ಮೈಸೂರು ಕೆನೆಲ್ ಕ್ಲಬ್ ಕೂಡಾ ಮುಧೋಳ ತಳಿ ನಾಯಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಮುಧೋಳ ತಳಿ ಬೇಟೆ ನಾಯಿ ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೇಮ್ಮೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಈ ತಳಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ನಾಯಿ ತಳಿಯ ಸಂಶೋಧನೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಂತಹ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕಾಗಿ 2009ರಲ್ಲಿ ಬೀದರನ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ, ಪಶು ಹಾಗೂ ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ಕೇಂದ್ರವು ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಧೋಳ ತಾಲೂಕಿನ ತಿಮ್ಮಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ 218ಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಸುಮಾರು 40 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಧೋಳ, ಲೋಕಾಪುರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಮೀಪದ ಹಲಗಲಿ, ಮೆಳಿಗೇರಿ, ಬರಗಿ, ಮಲಾಪುರ ಮುಂತಾದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಈ ತಳಿಯ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೀಗ ಮುಧೋಳ ಡಾಗ್ ಬಿಲ್ಡರ್ಸ್

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಸಂಘದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆದಿದೆ.

ಮುಧೋಳ ನಾಯಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಗಳು

ಇದು ಮೂಲತಃ ದೇಶಿ ತಳಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹದಾಗಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ರೋಗನಿರೋಧಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ನಿರ್ವಹಣೆಯೂ ಕೂಡ ಸರಳವಾಗಿದ್ದು ದೈನಂದಿನ ಆಹಾರಗಳನ್ನೇ ಕೊಡಬಹುದು.

1. **ಬಾಹ್ಯನೋಟ:** ಹೊರ ನೋಟಕೂ ಮುಧೋಳ ಜಾತಿಯ ನಾಯಿಗಳು ಪ್ರಮಾಣ ಬದ್ಧವಾಗಿ ತೆಳ್ಳಗೆ, ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಇದ್ದು, ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಸ್ನಾಯುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಓಟಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕಾಲುಗಳ ಮತ್ತು ದೇಹ ರಚನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವ ಪೈಪೋಟಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
2. **ತಲೆ:** ದೇಹದ ಹೊಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದಿರುತ್ತದೆ. ಉದ್ದ ತೆಳುವಾದ, ಚಪ್ಪಟ, ಎರಡು ಕಿವಿಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮವಾಗಿ ಅಗಲವಾದ ತಲೆಬುರುಡೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಉದ್ದವಾದ, ಚೂಪಾದ, ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಒಸಡುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಯಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣುಗಳು ತೀವ್ರವಿದ್ದು ಕಂದು ಬಣ್ಣದ್ದು ಇರುತ್ತದೆ.
3. **ಕಿವಿ:** ತಿಳು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ತ್ರಿಕೋನ ಆಕಾರದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ.
4. **ಕುತ್ತಿಗೆ:** ಬಲಿಷ್ಠ ಸ್ನಾಯುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಉದ್ದವಾದ ಕುತ್ತಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.
5. **ದೇಹ:** ಬಲಿಷ್ಠ ಸ್ನಾಯುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಎದೆಯ ಮುಂಭಾಗ ಉದ್ದ ಹಾಗೂ ಆಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎದೆಯಗೂಡು ಅಗಲವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಭಾಗ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಇದ್ದು, ಹಿಂದಿನ ಭಾಗ ಅಗಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
6. **ಕಾಲು ಹಾಗೂ ಪಾದ:** ಮುಂಗಾಲುಗಳು ನೇರ ಹಾಗೂ ಉದ್ದವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಬೆನ್ನಿನ ಎಲುಬುಗಳು ಅಗಲವಾಗಿ ಇದ್ದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಬಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಾದಗಳು ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದು, ಬಾಗಿದ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ತಳಪಾದ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
7. **ಮೇಲು ಚರ್ಮ:** ಮೇಲು ಚರ್ಮ ಮೃದುವಾಗಿ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಕೂದಲುಗಳಿಂದ ನಯವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ದೇಹಕ್ಕೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
8. **ಬಣ್ಣ:** ಬಿಳಿ, ಕಪ್ಪು, ಕಂದು, ಬೂದು ಹಾಗೂ ಮಿಶ್ರ ಬಣ್ಣಗಳು ಇರುತ್ತದೆ.
9. **ಎತ್ತರ:** ಹೆಣ್ಣು 25 ರಿಂದ 28 ಇಂಚು, ಗಂಡು 29 ರಿಂದ 33 ಇರುತ್ತದೆ.
10. **ತೂಕ:** 25 ಕೆ.ಜಿ ಯಿಂದ 35 ಕೆ.ಜಿ ಇರುತ್ತದೆ.
11. **ನಿಲ್ಲುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಓಡಾಡುವಿಕೆ:** ಈ ಜಾತಿಯ ನಾಯಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಿಗಿಯುವಿಕೆಯು, ಓಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ.
12. **ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹಾಗೂ ಉಪಯೋಗ:** ವ್ಯಾಯಾಮ ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕವಿರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡಲಿಕ್ಕೆ, ರೇಸ್‌ನಲ್ಲಿ, ಆಸ್ತಿ-ಪಾಸ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು, ಕಾವಲು ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುಧೋಳ ನಾಯಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ:

ಮುಧೋಳ ತಳಿಯ ನಾಯಿಗಳು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಾರಿಯಂತೆ ಪ್ರತಿ ಬಾರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 8-10 ಮರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತವೆ. ಮರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿಗಾ

ಇಡುವುದು ಅವಶ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಮರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಲು 4-6 ಘಂಟೆ ಸಮಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ ತಕ್ಷಣ ತಾಯಿ ನಾಯಿಯು ನೆಕ್ಕುವ ಮೂಲಕ ಮರಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಣಗಿದ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮರಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆಗೆ ಮರಿಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಮುಧೋಳ ತಳಿಯ ನಾಯಿಗಳು ಉಷ್ಣವಲಯದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರಿಗಳಿಗೆ ದೇಹದ ತಾಪಮಾನವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಕೃತಕವಾಗಿ ಉಷ್ಣತೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ನೀಡಬೇಕು. ತಾಯಿಯ ಮೊದಲ ಹಾಲನ್ನು ಮರಿ ಹುಟ್ಟಿದ 1 ಘಂಟೆಯ ಒಳಗೆ ಕುಡಿಸಬೇಕು ಈ ರೀತಿ ಕುಡಿಸುವುದರಿಂದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿರುವ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಕಣಗಳು ಮರಿಯ ಕರುಳಿನ ರಂಧ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ರಕ್ತವನ್ನು ಸೇರುವುದರಿಂದ ಮರಿಗಳಲ್ಲಿ ರೋಗನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಮರಿಗಳು ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ನಾಯಿಗಳು 18-24 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬೆದೆಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಗಂಡು ನಾಯಿಗಳು ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬರಲು 24-30 ತಿಂಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಡು ನಾಯಿಗಳು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವುದು ಅವುಗಳು ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಲಾಭದ ಉದ್ದಮೆಯಾಗಿ ಮುಧೋಳ ನಾಯಿಗಳು

ಮುಧೋಳ ತಾಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ರೈತರು ಕೃಷಿಯೊಂದನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸದೆ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆ ಏರಿಳಿತ, ಮಳೆ, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪಗಳಿಂದಾಗಿಯೂ ರೈತರು ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ, ಮೊಲ, ಕುರಿ, ಕೋಳಿ, ಹಂದಿ, ಕುರಿ-ಮೇಕೆ, ಪಾರಿವಾಳ, ನಾಯಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯಂತಹ ಉಪಕಸಬುಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರೆ ರೈತರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲರಾಗಬಹುದು. ಅದರಂತೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಯಿಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆ, ಮರಿಗಳ ಮಾರಾಟ ಕ್ರಿಯೆ ಒಂದು ಲಾಭದಾಯಕ ಉದ್ದಮೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಸೈನಿಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಮುಧೋಳ ನಾಯಿಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ: ಅತೀ ಬುದ್ಧಿವಂತ, ಕುಶಾಗ್ರಮತಿವುಳ್ಳ 06 ಮುಧೋಳ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ರಕ್ಷಣಾ ಇಲಾಖೆಯು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ನವೆಂಬರ್ 2017 ರಲ್ಲಿ ಜಮ್ಮುಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ನಾಯಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಲವು ನಾಯಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ನಾಯಿ ಸಾಕಾಣೆಯತ್ತ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಕೆನೆಲ್ ಕ್ಲಬ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ನಾಯಿ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜರಗುವ ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ವಿಶೇಷ ದೇಶಿ ನಾಯಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ನಾಯಿ ಪ್ರಿಯರ ಉತ್ಸುಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

ದೇಶಿ ನಾಯಿ ತಳಿಗಳ ಸಂಘ(ನೋಂದಣಿ) ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಘದಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ 2014ರ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವಿಶೇಷ ದೇಶಿ ನಾಯಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 25-10-2015 ರಂದು ಮುಧೋಳದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ನಾಯಿ

ಪ್ರದರ್ಶನ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಧೋಳ ನಾಯಿಯು ವಿಜೇತವಾಗಿತ್ತು. ಕರುಣಾ ಪ್ರಾಣಿ ದಯಾ ಸಂಘ ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಧೋಳ ನಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮೈಕ್ರೋಚಿಪ್ ಅಳವಡಿಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಚಿಫುಜಿಫಿ ಖಜಿಫಿಫುಠಿ ಊಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮುಧೋಳ ನಾಯಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದವು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಧೋಳ ನಾಯಿಗಳು ಆಕರ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಮುಧೋಳ ಶ್ವಾನ ಶ್ವಾನ ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿ - ಸಂಪಾದಕರು: ಡಾ. ಮಹೇಶ ಎಸ್. ದೊಡಮನಿ, ಡಾ. ಚನ್ನಪ್ಪಗೌಡ ಜಿ. ದೊಡಗೌಡರ, ಶ್ರೀ ಸುರೇಶಕುಮಾರ.
2. ಶ್ರೀ ರತ್ನಂ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ - ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಮುಧೋಳ ತಾಲೂಕು ಘಟಕ - ಸಂಪಾದಕರು ಡಾ. ಅಶೋಕ ನರೋಡೆ - 1998
3. ಅಂರರ್ಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ ಮಾಹಿತಿ ಕೋಶ.